

Fakta om Forsvaret 2013

Norsk sikkerhets- og forsvarspolitik

Sikkerhetspolitiske mål	2
Forsvarspolitiske mål	3
Forsvarets oppgaver	4
Regjeringens hovedprioriteringer	5
Internasjonalt samarbeid	6
Totalforsvaret og nasjonalt sivilt-militært samarbeid	11

Struktur og virksomhet

Ansvarsfordelingen i Norge	12
Den strategiske ledelsen av Forsvaret	13
Ledelsen	14
Samlet oversikt over ledelsen i Forsvaret	
Oversikt over grader og distinksjoner	

Forsvaret

Hæren	19
Sjøforsvaret	21
Luftforsvaret	23
Heimevernet	25
Personellpolitikk	27
Internasjonale operasjoner og veteraner	28
Kultur	29
Verneplikten	30
Forsvarsbudsjettet	31
Materiell og investeringer	32
Internasjonale operasjoner	33

Sikkerhetspolitikkenes hovedmål er å ivareta Norges suverenitet, territorielle integritet og politiske handlefrihet. Norges grunnleggende sikkerhetsinteresse er å bidra til en verdensorden under FN, med vekt på folkeretten og menneskerettighetene. Det er videre avgjørende å videreutvikle og styrke det transatlantiske sikkerhetsfellesskap gjennom Nato. Nasjonalt er nordområdene Norges viktigste strategiske satsingsområde.

Forsvaret er et av de mest sentrale virkemidler norske myndigheter har til rådighet for å understøtte følgende overordnede sikkerhetspolitiske mål:

- Forebygge krig og fremveksten av ulike trusler mot norsk og kollektiv sikkerhet
- Bidra til fred, stabilitet og videre utvikling av en FN-ledet internasjonal rettsorden
- Ivareta norsk suverenitet, norske rettigheter, interesser og verdier og beskytte norsk handlefrihet overfor politisk, militært og annet press
- Forsvare Norge og Nato mot anslag og angrep sammen med våre allierte
- Sikre samfunnet mot anslag og angrep fra statlige og ikke-statlige aktører

De forsvarpolitiske målene er bindeleddet mellom sikkerhetspolitikken og forsvarpolitikken. De angir hva Forsvaret skal bidra med for å sikre størst mulig oppnåelse av de overordnede sikkerhetspolitiske mål.

Forsvarspolitiske mål skal:

- Sikre norsk suverenitet, norske rettigheter, interesser og verdier samt bevare norsk handlefrihet mot militært og annet press, alene og sammen med allierte
- Gjennom deltakelse i flernasjonale fredsoperasjoner med utvetydig forankring i FN-pakten og internasjonalt forsvarssamarbeid, bidra til fred, stabilitet, håndhevelse av internasjonal rett og respekt for menneskerettighetene samt forebygge bruk av makt fra stater og ikke-statlige aktører mot norsk og internasjonal sikkerhet
- Møte ulike typer anslag og angrep for å sikre norsk og kollektiv sikkerhet, og sammen med allierte bidra til kollektivt forsvar av Norge og andre allierte i henhold til våre allianseforpliktelser
- Bidra til å ivareta norsk samfunnsikkerhet, redde liv og begrense konsekvenser av ulykker, katastrofer, anslag og angrep fra statlige og ikke-statlige aktører

Forsvarets oppgaver og ambisjonsnivå er en operasjonalisering av de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene. Forsvaret har et vidt spekter av oppgaver, både i fred, krise, væpnet konflikt og krig. Forsvaret er gitt følgende ni oppgaver i gjeldende langtidsplan for Forsvaret (Prop. 73 S 2011-2012):

1. Utgjøre en krigsforebyggende terskel med basis i Nato-medlemskapet
2. Forsvare Norge og allierte mot alvorlige trusler, anslag og angrep, innenfor rammen av Natos kollektive forsvar
3. Avverge og håndtere episoder og sikkerhetspolitiske kriser med nasjonale ressurser, herunder legge til rette for alliert engasjement om nødvendig
4. Sikre et nasjonalt beslutningsgrunnlag gjennom tidsmessig overvåking og etterretning
5. Hevde norsk suverenitet og suverene rettigheter
6. Ivareta myndighetsutøvelse på avgrensede områder
7. Delta i flernasjonal krisehåndtering, herunder fredsstøttende operasjoner
8. Bidra til internasjonal samarbeid på det forsvars- og sikkerhetspolitiske området
9. Bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver

I utgangspunktet er hovedelementene i Forsvarets struktur dimensjonert for å løse oppgavene 1-7. Samtidig skal støtten til det sivile samfunn tas med i vurderingen av innretning og dimensjonering av de enkelte kapasitetene.

I gjennomføringen av den nye langtidsplanen vil regjeringen særlig prioritere å:

- Styrke Forsvarets evne til å utgjøre en krigsforebyggende terskel gjennom å videreutvikle Forsvarets samlede kapabiliteter og betrakte militære evner i et helhetlig perspektiv, både nasjonalt og i en alliert kontekst
- Bidra i internasjonale operasjoner for å sikre internasjonal fred og stabilitet, fremme en FN-ledet verdensorden og bidra til Natos samlede stabiliserende og krigsforebyggende evne
- Videreutvikle forsvarssektorens evne til å bistå det sivile samfunnet i krisesituasjoner på en smidig og effektiv måte, ved å legge til rette for regelmessig øving med andre sektorer og etater, herunder tydeliggjøre roller og ansvar
- Styrke arbeidet med forebyggende sikkerhet og IKT-sikkerhet på tvers av samfunnssektorene
- Adressere forsvarssektorens kompetanseutfordringer gjennom en kompetansereform som skal videreutvikle sektorens evne til å tiltrekke, rekruttere, utvikle og anvende rett personell med rett kompetanse, og samtidig ivareta medarbeiderne

FN spiller en nøkkelrolle og er et fastpunkt for norsk sikkerhetspolitikk. FN-pakten og folkeretten er viktigere enn noen gang for å kunne koordinere og løse de fleste av de sikkerhetsutfordringer verdenssamfunnet står overfor. Det er et mål å bygge opp en verdensorden med FN som en sentral aktør, noe som vil bidra til å sikre en fredeligere og mer stabil global utvikling. Dette er en orden som bygger på folkeretten, hvor maktbruk er regulert.

Vektleggingen av folkerett og menneskerettigheter er et tydelig uttrykk for internasjonal solidaritet, men gjenspeiler også Norges egen interesse av å ha klare internasjonale regler for blant annet bruk av

militærmakt eller andre pressmidler. Norge er derfor opptatt av at disse reglene etterleves internasjonalt, og at de praktiseres strengt internt på norsk side.

FN har ikke selv ressurser til å gjennomføre alle de fredsoperasjoner som har vist seg nødvendige for å fremme internasjonal fred og sikkerhet. FN har derfor i mange tilfeller gitt mandat til operasjoner som gjennomføres av et mindre antall medlemsland, eller regionale organisasjoner som Nato, EU og Den afrikanske union (AU). Natos innsats i Afghanistan, Libya og på Balkan, AUs innsats i Darfur og Somalia, og EUs innsats i Kongo og Tsjad er alle eksempler på dette.

Gjennom denne ansvarsdelingen kan de regionale organisasjonene avlaste FN, og derved styrke FN's effektivitet og troverdighet. Et mandat fra FN gir slike operasjoner den folkerettslige forankring og legalitet som er nødvendig.

Innenfor den overordnede rammen av FN, utgjør Nato hjørnesteinen i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Nato er en allianse mellom 28 nordamerikanske og europeiske land, dedikert til oppfyllelse av målsettingene i Atlanterhavspakten, som ble signert 4. april 1949.

Nato har siden vært grunnsteinen i det transatlantiske sikkerhetssystem.

Frankrikes fulle gjeninntreden i Natos militære struktur våren 2009 var viktig, både politisk og militært. De endrede sikkerhetsutfordringene etter 1990 har bidratt til å dreie Natos fokus mot å kunne forebygge og håndtere fremveksten av konflikter utenfor alliansens territorium og mot globale trusler. Natos grunnleggende funksjon er imidlertid fortsatt knyttet til det kollektive forsvaret av medlemslandene og den gjensidige sikkerhetsgaranti, der et angrep mot én er å betrakte som et angrep mot alle.

Natos nye strategiske konsept fra 2010 skal bidra til å opprettholde organisasjonen som en troverdig aktør i fremtiden. I tråd med de politiske føringene i dette konseptet, og som følge av blant annet nedtrappingen av engasjementet i Afghanistan og det norske nærområdeinitiativet, er Nato i ferd med å øke sitt fokus på det som er alliansens viktigste oppgave, nemlig artikkel 5 og ivaretagelsen av medlemmenes sikkerhet. Det betyr at Nato forbedrer sin evne til å håndtere sikkerhetsutfordringer i nærområdene og styrker profilen i medlemslandene, uten at evnen til å gjennomføre operasjoner i andre deler av verden svekkes.

Likevel er den alvorlige økonomiske krisen i mange medlemsland en stor utfordring, ikke minst i diskusjonene om en bedre byrdefordeling i alliansen. Store kutt i allierte lands forsvarsbudsjetter vil over tid få konsekvenser for Natos militære kapasitet. I den såkalte forsvarspakken som ble vedtatt under toppmøtet i Chicago i mai 2012 vektlegges "Smart Defence" og "Connected Forces Initiative".

Dette er to initiativ som gjennom blant annet økt flernasjonalt forsvarssamarbeid, felles anskaffelse av nøkkelpasiteter og økt vektlegging av trening og øving, skal gi mer operativ evne for pengene samt bedre de alliertes evne til å operere sammen.

I 2012 hadde Nato pågående operasjoner i Afghanistan (International Security Assistance Force – ISAF), Kosovo (Kosovo Force – KFOR), og en anti-pirat operasjon (Operation Ocean Shield - OOS)

utenfor Øst-Afrika. Alle disse operasjonene er basert på mandat fra FNs sikkerhetsråd eller en invitasjon fra den berørte stats myndigheter. I tillegg har Nato en overvåkingsoperasjon i Middelhavet (Operation Active Endeavour - OAE) med hjemmel i Atlanterhavspaktens artikkel 5. Alliansen støtter også AU med assistanse til operasjonen i Somalia og med kapasitetsbygging for fredsbevarende operasjoner generelt.

EU har klare ambisjoner om å styrke sin felles sikkerhets- og forsvarspolitikk (Common Security and Defence Policy – CSDP). I tillegg viser EU økt vilje og evne til å utvikle forsvarskapasiteter og utføre sivile og militære krisehåndteringsoperasjoner. Norge har, innenfor rammene av vårt ikke-medlemskap, interesse av å knytte oss tett opp til EU på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området. Samtidig er Norges formelle innflytelse overfor EU begrenset til de deltakerrettigheter vi har.

Som ikke-medlem er Norge et av de landene som bidrar mest til EUs sivile og militære krisehåndteringsoperasjoner og beredskapsstyrker. Norge har meldt inn militært og sivilt personell til EUs styrkeregistre, og vi deltar i EUs sivile operasjoner i Kosovo og i Afghanistan. Som ikke-medlem har Norge også utviklet et unikt samarbeid med det Europeiske Forsvarsbyrået (EDA).

Gjennom en egen samarbeidsavtale har Norge adgang til å delta i forsvarsbyråets programmer og prosjekter. Norsk deltakelse er omfattende innen forskning og teknologiutvikling og betydelig innen utvikling av militære kapabiliteter. Norge deltar også i byråets arbeid for å øke samarbeid, åpenhet og konkurranse om forsvarsanskaffelser og harmonisering av forsvarsindustriens rammebetingelser.

Det nordiske forsvarssamarbeidet, NORDEFCO, er omfattende og fungerer godt, til tross for ulik forankring i EU og Nato. De nordiske landene har ofte sammenfallende sikkerhetspolitiske interesser og vurderinger. Sammen kan de nordiske land yte større bidrag til freds- og stabiliseringsoperasjoner enn det hvert land klarer alene.

Samtlige nordiske land deltar i internasjonale operasjoner innenfor rammen av FN, Nato og EU. I 2008 og 2011 samarbeidet Norge, Sverige og Finland i en nordisk stridsgruppe, sammen med Irland og

Estland. Trenings- og øvingssamarbeidet er meget omfattende både på forsvarsgrens- og fellesoperativt nivå. Dette gir stor operativ verdi og kostnadseffektivitet.

De nordiske landene har identifisert et antall prioriterte kapabilitetsområder hvor behovene på sikt er sammenfallende. Samarbeid om studier, forskning og utvikling er etablert og videreutvikles kontinuerlig, blant annet mellom de nordiske forsvarsforskningsinstitutter. Som følge av de nordiske lands aktive engasjement i internasjonale

operasjoner, samarbeider de nordiske land om løsninger for å ivareta veteranenes behov. Samarbeidet innen utdanning og kompetanseutvikling er også i utvikling med god kontakt mellom berørte skoler og kompetansesentra.

Forsvarets hovedoppgave er å hevde Norges suverenitet og forsvare landet mot ytre angrep. Statssikkerhet er et grunnleggende sikkerhetsbehov som, når staten stilles overfor en alvorlig trussel, kan legitimere innsats av mange eller alle tilgjengelige ressurser. Samtidig har nye sikkerhetsutfordringer, som for eksempel terrorisme og spredning av masseødeleggelsesvåpen, ført til økt vekt på samfunnssikkerhet.

I tillegg har en rekke risikofaktorer, som faren for smittsomme sykdommer, naturkatastrofer og store ulykker, fått økt betydning i sikkerhets- og beredskapsarbeidet nasjonalt. Et hovedprinsipp i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap er at den myndighet som har ansvar for én sektor til daglig, også har ansvar for beredskapsplanlegging og eventuell iverksettelse av beredskapstiltak i en krisesituasjon.

Det er politiet og øvrige sivile myndigheter som skal ivareta samfunnssikkerheten i situasjoner hvor statssikkerheten ikke er truet. Dersom de sivile myndigheters ressurser ikke strekker til, kan Forsvaret etter anmodning bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerheten innenfor rammen av tilgjengelige ressurser og kompetanse. Forsvaret bidrar blant annet rutinemessig med støtte til sivile myndigheters håndtering av flom, skogbrann og alvorlige ulykker. Et slikt sivil-militært samarbeid skjer innenfor rammene av totalforsvaret.

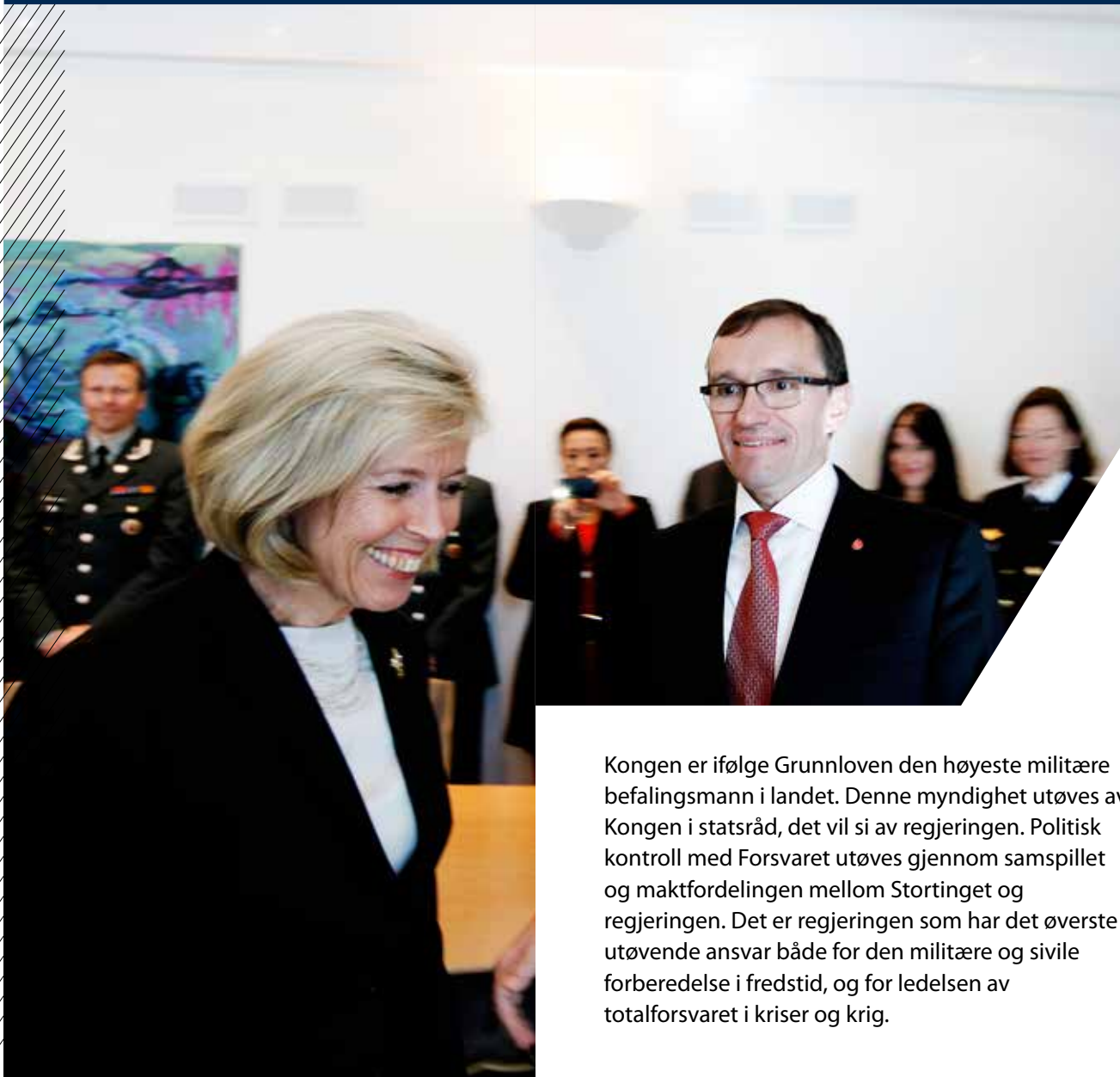
Totalforsvaret skal sikre at samfunnets samlede ressurser, både sivile og militære, nyttes på best mulig måte ved krisehåndtering i krig og fred. Da totalforsvars-konseptet først ble utviklet i tiden etter andre verdenskrig, omfattet konseptet primært sivil støtte til Forsvaret i krise og krig.

Ordninger og mekanismer som over tid er etablert innenfor totalforsvaret, er hjørnesteiner i ivare-

takelsen av norsk stats- og samfunnssikkerhet. Konseptet er i de senere år utvidet og modernisert slik at det nå i større grad vektlegger gjensidig støtte og samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn i hele krisespekteret, fra fred via sikkerhetspolitisk krise til krig.

Forsvaret har alltid bidratt med støtte til det sivile samfunn, men dette har de senere år blitt langt sterkere vektlagt som en integrert del av totalforsvarskonseptet. Terrorhandlingene 22. juli 2011 synliggjorde klart behovet for at Forsvaret er beredt til å yte slik bistand, og regjeringen har satt effektivt sivil-militært samarbeid som en av sine hovedprioriteter.

Målet er å gjøre Forsvaret enda bedre i stand til å bidra til ivaretagelse av samfunnssikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver. Forsvarets bistand ved kriser i fred vil normalt utgjøre et supplement til de sivile myndigheter, når disse ikke klarer å håndtere krisen på egenhånd. Sivil støtte til Forsvaret i tilfelle krise og krig er samtidig fortsatt et grunnleggende prinsipp innen totalforsvaret.

Kongen er ifølge Grunnloven den høyeste militære befalingsmann i landet. Denne myndighet utøves av Kongen i statsråd, det vil si av regjeringen. Politisk kontroll med Forsvaret utøves gjennom samspillet og maktfordelingen mellom Stortinget og regjeringen. Det er regjeringen som har det øverste utøvende ansvar både for den militære og sivile forberedelse i fredstid, og for ledelsen av totalforsvaret i kriser og krig.

I saker av viktig utenriks- og sikkerhetspolitisk karakter, konsulteres Stortingets organer før endelige beslutninger tas. Grunnlovens § 25 fastslår samtidig om de væpnede styrker ("Rigets Land- og Sømagt") at "den maa ikke forøges eller forminskes uden Stortingets Samtykke." Utenriks- og forsvarskomiteen behandler saker om det militære forsvar og den sivile beredskap.

Forsvarsministeren leder Forsvarsdepartementet og er konstitusjonelt og parlamentarisk ansvarlig for Forsvarets virksomhet. Alle saker som ikke behandles i statsråd, avgjøres av forsvarsministeren eller av embetsverket på dennes vegne.

Såkalte militære kommandosaker, det vil si saker som gjelder mobiliseringsplaner og forsvarsplaner, behandles utenom statsråd. Forsvarsministeren foredrar slike saker for Kongen med bare statsministeren og utenriksministeren til stede. Ordningen praktiseres svært sjelden.

Det er Justis- og beredskapsdepartementet som i fredstid har ansvaret for å samordne den sivile beredskapsplanleggingen. Samtidig har alle departementer beredskapsansvar innen sine fagfelt.

Departementet er inndelt i fire avdelinger og har i overkant av 300 ansatte. Det er både sivile og militære på alle nivåer i departementet, og alle avdelinger jobber både for forsvarssjefen og for politisk ledelse. Forsvarets ledelse er integrert i departementet.

Forsvarssjefen er forsvarsministerens øverste militære rådgiver, og forsvarssjefens strategiske funksjoner er integrert i departementet. Den militære kommandomyndighet er delegert til militære sjefer. Forsvarssjefen er landets øverste militære embetsmann.

I tillegg til å være og forsvarsministerens rådgiver, er han også regjeringens rådgiver i militære spørsmål. Han fører alminnelig kommando over Norges forsvar.

I krig fortsetter forsvarssjefen å være regjeringens nærmeste militære rådgiver, mens den operative kommandomyndigheten over de militære styrkene, med unntak av Heimevernet, er forutsatt overført til Natos integrerte kommandostruktur. Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) leder fellesoperasjoner og koordinerer territorielle styrker som beholdes under nasjonal kommando i krise og krig. Hovedkvarteret har også ansvaret for norske styrker i utlandet.

Avdeling for personell og fellestjenester har ansvaret for sektorens arbeid innen forebyggende sikkerhet og innen personell og strategisk kompetansestyring. Avdelingen har også ansvaret for departementets interne administrasjon.

Avdeling for sikkerhetspolitikk har ansvaret for håndteringen av sikkerhetspolitiske spørsmål samt for departementets internasjonale virksomhet, beredskapsplanlegging, totalforsvaret, krisehåndtering, operasjoner, internasjonal og militær rett og relasjoner på det sikkerhetspolitiske området.

Avdeling for økonomi og styring har hovedansvaret for planlegging og utvikling av virksomhet, organisasjon og struktur innenfor den enkelte langtidsplanperiode. Videre skal avdelingen drive overordnet styring og kontroll av virksomheten i Forsvaret.

Avdeling for forsvarspolitik og langtidsplanlegging har ansvar for strategisk analyse, overordnet langsiktig policyutvikling og planlegging for forsvarssektoren, inkludert flernasjonalt samarbeid innenfor fagfeltet. Avdelingen ivaretar videre ansvaret for Forsvarets investeringer frem til det tidspunkt beslutning om investering fattes. Avdelingen ivaretar også overordnet FOU-styring i sektoren og eierstyring av FFI.

Forsvarsminister
Anne-Grete Strøm-Erichsen

Statssekretær
Eirik Øvre Thorshaug

Politisk rådgiver
Line Tresselt

Departementsråd
Erik Lund-Isaksen

Assisterende departementsråd
Morten Tiller

Forsvarssjef
General Harald Sunde

Forsvarssjefen er dobbelthattet, som både regjeringens øverste militære rådgiver og etatsjef for Forsvaret

Ekspedisjonssjef Kjersti Klæboe
Avdeling for personell og fellestjenester

Ekspedisjonssjef Svein Efstad
Avdeling for sikkerhetspolitikk

Ekspedisjonssjef Fridthjof Søgaard
Avdeling for økonomi og styring

Kontreadmiral Elisabeth Natvig
Avdeling for forsvarspolitik og langtidsplanlegging

Kommunikasjonssjef Elisabeth Kjær
Kommunikasjonsenheten

Samlet oversikt over ledelsen i Forsvaret ►
Oversikt over grader og distinksjoner ►

General Harald Sunde
Forsvarssjef

Kontreadmiral **Bernt Grimstvedt**
Generalinspektør for Sjøforsvaret

Generalløytnant **Kjell Grandhagen**
Sjef for E-tjenesten

Generalmajor **John Maxfield Steineger**
Sjef for Forsvarets sanitet

Viseadmiral **Haakon Bruun-Hanssen**
Sjef for Forsvarets operative hovedkvarter

Generalmajor **Finn Kristian Hannestad**
Generalinspektør for Luftforsvaret

Administrerende direktør **Petter Jansen**
Sjef for Forsvarets logistikkorganisasjon

Kontreadmiral **Louise Dedichen**
Sjef for Forsvarets høyskole

Generalmajor **Per Sverre Opedal**
Generalinspektør for Hæren

Generalmajor **Kristin Lund**
Generalinspektør for Heimevernet

Generalmajor **Roar Sundseth**
Sjef for Cyberforsvaret

Samlet oversikt over ledelsen i Forsvaret ►
Oversikt over grader og distinksjoner ►

Viseadmiral **Jan Eirik Finseth**
Stedfortredende forsvarssjef / Sjef FST

Generalmajor **Espen Amundsen**
Økonomi- og styringsavdelingen

Direktør **Tom Simonsen**
Personellavdelingen

Brigader **Stener Olstad**
Organisasjonsavdelingen

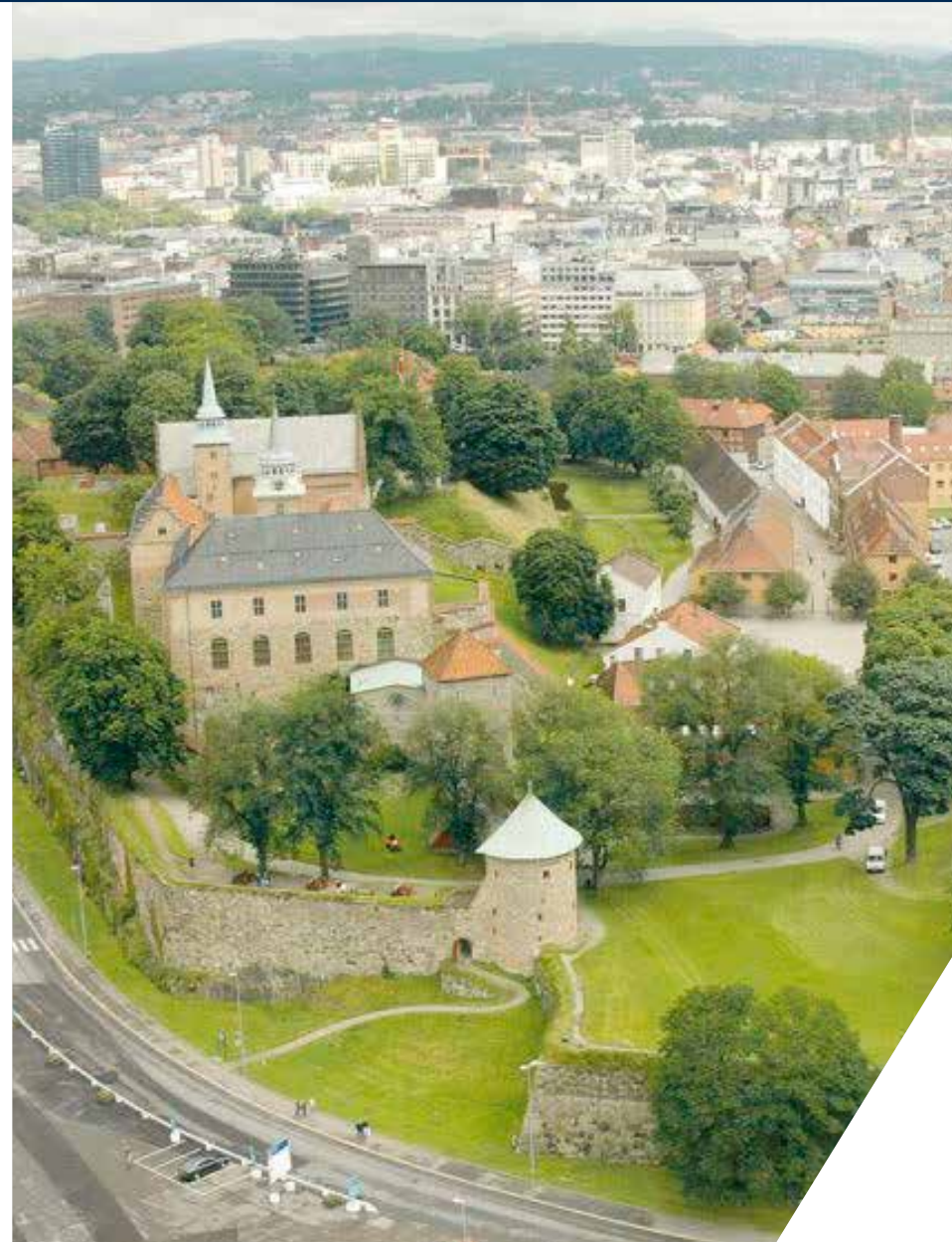

Generalmajor **Erik Gustavson**
Operasjonsavdelingen

Brigader **Karl Erik Hanevik**
Spesialoperasjonsavdelingen

Samlet oversikt over ledelsen i Forsvaret ►
Oversikt over grader og distinksjoner ►

Forsvarets operative hovedkvarter (FOH)

FOH ble etablert på Reitan utenfor Bodø i 2009. FOH overvåker kontinuerlig situasjonen innenfor norske interesseområder på land, til havs og i luften. Sjef FOH har operativ kontroll over Norges territorialforsvar og ansvar for å planlegge og å lede Forsvarets operasjoner i fred, krise og krig. All operativ virksomhet og større øvelser styres fra FOH. Dette innebærer at hovedkvarteret har ansvaret for pågående daglige operasjoner med norske styrker både i og utenfor Norge, inkludert nasjonal kontroll over styrker avgitt til multinasjonale styrker i internasjonale operasjoner. Dette innebærer også at FOH planlegger og leder de største militære øvelsene i Norge, og tilrettelegger for alliert og annen utenlandsk trening i landet.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

FLOs hovedoppgaver er å ivareta eierskapsforvaltningen av Forsvarets materiell, ivareta logistikkberedskap og forvalte logistikkprosessene. FLO fremskaffer materiellkapasiteter ved å gjennomføre investeringsprosjekter og driftsanskaffelser. Videre leverer FLO gjennomgående forsynings- og lagertjenester, vedlikehold fra tunge verksteder og rådgivningstjenester til resten av Forsvaret. FLO støtter også Forsvaret med utdanning, daglig drift og klargjøring til operasjoner i og utenfor Norge. FLO er organisert i sju divisjoner: Landkapasiteter, Maritime kapasiteter, Luftkapasiteter, IKT-kapasiteter, Felleskapasiteter, Vedlikehold og Forsyning. I tillegg til FLO Stab, støttes sjef FLO av en investeringsstab. Ledelsen i FLO holder til i Oslo.

Etterretningstjenesten (E-tjenesten)

E-tjenesten fremskaffer informasjon om forhold utenfor Norges grenser. Tjenesten innhenter, bearbeider og analyserer informasjon som angår norske interesser, sett i forhold til fremmede stater, organisasjoner og individer. Hensikten med etterretningsvirksomhet er blant annet å bidra til norske politiske og militære myndigheters beslutningsgrunnlag i saker som gjelder utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Lov om etterretningstjenesten fra 1998 og Instruks om Etterretningstjenesten fra 2001, utgjør det formelle grunnlag for tjenestens etterretningsmessige aktivitet. Instruksen presiserer at tjenesten skal være under norsk kontroll.

Forsvarets sanitet (FSAN)

FSAN er den sentrale sanitetsorganisasjonen i Forsvaret. FSAN er Forsvarets viktigste bidrag til å utvikle og vedlikeholde en fullverdig nasjonal militær sanitetstjeneste i fred, krise og krig – nasjonalt og internasjonalt. FSAN bidrar til og styrer videreutviklingen av sanitets- og veterinærtjenestene i Forsvaret, og styrkeproduserer sanitetselementer til operasjoner i og utenfor Norge. FSAN bidrar aktivt til utviklingen av det militærmedisinske fagområdet innenfor områdene organisasjon, materiell, personell og prosedyrer, både i Nato og i totalforsvars-sammenheng. FSAN driver forskning innenfor blant annet traumatologi, flymedisin, sjøfartsmedisin og katastrofepsykiatri. Sjef FSAN med tilhørende stab er lokalisert på Sessvollmoen utenfor Oslo.

Forsvarets høgskole (FHS)

FHS har det overordnede faglige ansvaret for akkreditert profesjonsrettet utdanning i Forsvaret og tilbyr utdanning på de høyeste militære utdanningsnivåene. Dette inkluderer sjefs- og informasjonskurs for nøkkelpersonell i militær og sivil sektor og videregående officersutdanning gjennom stabs- og masterstudiene ved Forsvarets stabsskole (FSTS). I tillegg utvikler og gjennomfører FHS også kurs og videreutdanning for sivilt ansatte og vernepliktige. FHS er lokalisert på Akershus festning og består av følgende avdelinger:

- FHS/Sjefskurs
- Forsvarets stabsskole (FSTS)
- Institutt for forsvarsstudier (IFS)
- Forsvarets kompetanse- og utdanningscenter (FOKUS)
- Norges idrettshøgskole / Forsvarets institutt (NIH/F)
- Forsvarets kontor for Avansert Distribuert Læring (ADL)
- Norwegian Defence University College (Nodefic)

Cyberforsvaret

Forsvarets informasjonsinfrastruktur (INI) skiftet navn til Cyberforsvaret i september 2012.

Cyberforsvaret skal bidra til å sikre Forsvarets evne til helhetlig styring og ledelse innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Cyberforsvaret understøtter Forsvaret hjemme og ute med å etablere, drifte, videreutvikle og beskytte samband. I tillegg har Cyberforsvaret en viktig funksjon innenfor utviklingen mot et nettverksbasert forsvar.

Forsvarets kompetansesenter for kommando-, kontroll- og informasjonssystemer (FK KKIS), Norwegian Battlelab and Experimentation (NOBLE) og Forsvarets arkivadministrasjon (FAA) er alle underlagt Cyberforsvaret.

Sjef Cyberforsvaret med tilhørende stabsfunksjoner er lokalisert på Jørstadmoen ved Lillehammer. Der er også flere sentrale deler av Cyberforsvaret lokalisert, inkludert FK KKIS.

Hærens hovedoppgave er å styrkeprodusere avdelinger og personell for bruk både nasjonalt og i utlandet i fred, krise og krig. I tillegg til den daglige øvings- og utdanningsaktiviteten gjennomfører Hæren daglig operasjoner i Norge ved utøvelsen av vakt for Kongehuset og grensevakt. Hærens bidrag til operasjoner i utlandet utføres i tråd med politiske beslutninger, og kan omfatte hele spennet fra regulære stridsoppdrag til vakt og sikring, overvåking, opplæring, mentorering og andre støttefunksjoner. Generalinspektøren for Hæren (GIH), støttet av Hærstaben (HST), er ansvarlig styrkeprodusent og er lokalisert på Bardufoss i Troms.

Operative kapasiteter

- En selvstendig mekanisert brigade (Brigade Nord) med brigadeledelse og stab, to mekaniserte kampbataljoner (Panserbataljonen og Telemark bataljon), en lettpansret kampbataljon (2.bataljon), en artilleribataljon, en ingeniørbataljon, en etterretningsbataljon, en sambandsbataljon, en combat service and supportbataljon, en sanitetsbataljon og ett militærpolitikompani
- Hans Majestet Kongens Garde
- Grensevakten
- Forsvarets spesialkommando / Hærens jegerkommando

Materiell

- Stridsvogn Leopard 2 A4NO (120 mm kanon)
- Stormpanservogn CV 9030N
- Pansrede beltekjøretøy M-113
- Pansrede hjulkjøretøy SISU/PASI
- Artilleriskyts M 109 A3GN
- Panservåpen Javelin
- Bombekastere 81 mm
- Pansrede ingeniørvogner av ulike kategorier
- Pansrede hjulkjøretøy IVECO og Dingo 2
- Upansrede og delvis pansrede varianter av Scania lastevogner og Mercedes feltvogner
- Diverse mindre kjøretøy som snøscootere og motorsykler
- Personlig våpen, blant annet HK 416 og HK MP7

Skoler og kompetansesentra

- Hærens våpenskole, Østerdalen garnison (Terningmoen og Rena)
- Krigsskolen, Linderud leir i Oslo
- Hærens befalsskole, Rena leir
- Hærens taktiske treningssenter, Rena leir
- Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte, Sessvollmoen
- Forsvarets vinterskole, Terningmoen

Sjøforsvarets hovedoppgave er å styrkeprodusere og stille maritime kapasiteter til beredskap og innsats i fred, krise og krig - nasjonalt og internasjonalt. Sjøforsvarets kapasiteter skal hevde suverenitet og suverene rettigheter, utøve myndighet og støtte opp om norske interesser. Generalinspektøren for Sjøforsvaret (GIS), støttet av Sjøforsvarsstaben (SST), er ansvarlig styrkeprodusent. GIS og SST holder til på Haakonsværn orlogsstasjon ved Bergen. Sjøforsvarets operative kapasiteter er delt i Kysteskadren (KE), Marinejegerkommandoen (MJK) og Kystvakten (KV). I tillegg består Sjøforsvaret av Sjøforsvarets skoler og baser.

Sjef KE og sjef MJK med staber er lokalisert i Bergen. Sjef KV med stab er lokalisert til Sjøforsvarets kystvaktstasjon Sortland (SKYS). KE og KV disponerer moderne fartøy spesialbygget for sine formål. KV støttes i dag av Lynx-helikoptre fra Luftforsvaret og sivile innleide fly og helikoptre ved spesielle behov. Forsvaret har startet innfasingen av nye NH-90 helikoptre for bruk både på de helikopterbærende kystvaktfartøyene og på fregattene.

Operative kapasiteter

Kysteskadren og Marinejegerkommandoen:

- Ledelseelementet CNorTG – taktisk stab for ledelse av maritime operasjoner i og utenfor Norge
- Fregattvåpenet
- Ubåtvåpenet
- MTB-våpenet
- Minevåpenet
- Logistikkvåpenet (logistikk på kjøll)
- Marinens jegervåpen (Kystjegerkommandoen, Minedykkerkommandoen og Taktisk båtskvadron)
- Marinejegerkommandoen

Kystvakten:

- Ytre kystvakt
- Indre kystvakt

Materiell

- 5 Fridtjof Nansen-klasse fregatter
- 6 Ula-klasse undervannsbåter
- 6 Skjold-klasse fartøyer
- 3 Oksøy-klasse minejaktfartøyer
- 3 Alta-klasse minesveipere
- 1 Svalbard-klasse, isforsterket og helikopterbærende (ytre KV)
- 3 Nordkapp-klasse, helikopterbærende (ytre KV)
- 3 Barentshav-klasse (ytre KV)
- KV Harstad (ytre KV)
- KV Ålesund (ytre KV)
- 5 Nornen-klasse (indre KV)
- 1 Reine-klasse (indre KV)
- 2 logistikk- og støttefartøyer
- Kongeskipet Norge
- Et mindre antall støttefartøyer herunder Reine-klasse og Stridsbåt 90N

Skoler og kompetansesentra

- Sjef Sjøforsvarets skoler med stab, Haakonsværn, Bergen
- KNM Tordenskjold – utdannings- og kompetansesenter for maritim krigføring, Haakonsværn, Bergen
- Sjøkrigsskolen, Laksevåg, Bergen
- Befalsskolen for Sjøforsvaret, Laksevåg, Bergen
- Rekruttskole, KNM Harald Haarfagre, Madla, Stavanger

Luftforsvarets hovedoppgave er å styrkeprodusere luftmilitære kapasiteter, stille disse til operasjoner i fred, krise og krig, i og utenfor Norge samt stille styrker på kontinuerlig beredskap for luftovervåking, myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse. Luftforsvaret har også ansvar for å operere og drifte redningshelikoptrene.

Generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL), støttet av Luftforsvarsstaben (LST), er ansvarlig styrkeprodusent. Begge er midlertidig lokalisert på Rygge.

Norge har valgt F-35 som sitt nye kampfly og dette flyet vil for fremtiden utgjøre kjernen i et system som den resterende luftforsvarsstrukturen skal bygges rundt. Beslutningen om anskaffelse av F-35 er den viktigste driveren for innrettingen av fremtidens luftforsvar, ikke minst i forhold til nødvendige endringer i base- og støttestrukturen som vil bli gjennomført i de kommende år.

Operative kapasiteter

- 57 F-16 kampfly
- 12 Sea King redningshelikoptre
- 2 P-3N og 4 P-3C Orion maritime patruljefly
- 4 C-130J Hercules taktiske transportfly
- 5 Lynx kystvakthelikoptre
- 18 Bell 412 SP taktiske transporthelikoptre
- 3 DA-20 Jet Falcon for elektronisk krigføring og VIP-transport
- 16 Saab Safari skolefly
- 1 NASAMS II luftvernavdeling
- 1 basesett med eksplosivrydding, utrykningsenheter, ABC, sanitet, vakt- og sikringsenheter, hund og samband
- 2 kontroll- og varslingsstasjoner for luftromsovervåking, kommando og kontroll
- NH-90 helikoptre for maritime operasjoner er under innføring

Styrkeproduserende enheter

- Hovedflystasjoner: Bodø og Ørland
- Flystasjoner: Andøya, Bardufoss, Gardermoen og Rygge
- Avdelinger: Banak og Sola
- Redningstjenesten flyr fra Banak, Bodø, Rygge, Sola, Ørland og Florø lufthavn
- Kontroll- og varslingsstasjoner: Sørreisa og Mågerø

Skoler og kompetansesentra

- Luftoperativt inspektorat, Rygge
- Luftforsvarets utdanningsinspektorat, Rygge
- Luftkrigsskolen, Trondheim
- Luftforsvarets flygeskole, Bardufoss
- Luftforsvarets skolesenter (befalsskole og teknisk skole), Kjevik
- Rekruttskole ved KNM Harald Haarfagre, Madla, Stavanger

Heimevernets hovedoppgaver er å ivareta territorielt ansvar, beskytte viktig infrastruktur, støtte nasjonal krisehåndtering, forsterke militær tilstedeværelse i landet etter behov og støtte det sivile samfunnet. Generalinspektøren for Heimevernet (GIHV), støttet av Heimevernsstaben (HVST), er ansvarlig styrkeprodusent. GIHV og HVST er lokalisert på Terningmoen i Elverum.

Operative kapasiteter

Ledelselementer:

- 11 territoriale distriktsstaber

Styrker:

- 11 landheimevernsinnsatsstyrker med evne til hurtig innsetting med kapasiteter innenfor objektsikring, overvåking og bekjemping
- 220 landheimevernsområder med kapasiteter i hovedsak innenfor samme områder som innsatsstyrkene. Områdene har lengre reaksjonstid, men større utholdenhet enn innsatsstyrkene
- 4 sjøheimevernsinnsatsstyrker med kapasiteter for hurtig innsetting med kapasiteter innen maritim overvåking og kontroll
- 17 sjøheimevernsområder med kapasiteter innenfor maritim overvåking. Områdene har lengre reaksjonstid, men større utholdenhet enn innsatsstyrkene
- 7 luftheimevernsområder med kapasiteter for baseforsvar av flystasjoner og andre luftforsvarsinstallasjoner er integrert i 7 av landheimevernsinnsatsstyrkene

Materiell

- Scania lastevogner og Mercedes feltvogner
- Snøscootere og motorsykler
- 6 mindre flerbruksfartøy
- Avdelingsvåpen som 12,7 mm mitraljøse og materiellødeleggesrifle og 84 mm Carl Gustav rekylfri kanon
- Personlig våpen blant annet HK416, HK417 og AG-3

Skole og kompetansesenter

- Heimevernets skole- og kompetansesenter (HVSKS) på Dombås med underlagt befalsutdanning på Porsangmoen

Et overordnet mål i personellpolitikken, er å ha høyt motiverte medarbeidere med nødvendig dybde og bredde i kompetansen til å løse Forsvarets oppgaver. Forsvaret skal være en attraktiv arbeidsplass, hvor de ansatte gis gode utviklingsmuligheter. Rekruttering, kompetanse, karriere- og lederutvikling, lønn, familie og HMS-arbeid har prioritet. Forsvarets personellpolitikk skal ivareta behovet for riktig kompetanse til rett sted og tid, og hvor alle samles om en kultur som er inkluderende og stimulerer til mangfold.

Personellstrukturen er under endring i retning av flere vervede soldater og videreutvikling av avdelingsbefalskorpset. Tilrettelegging for horisontale karriereveier for vervede og befal videreutvikles og mer kontinuitet skal etterstrebes.

Sivile utgjør ca. 1/3 av de i ansatte i Forsvaret, og gir organisasjonen et nødvendig kompetansemangfold. Sivilt ansatte dekker i hovedsak funksjoner innen spesifikke fagområder og drift av base- og støttestrukturen. Sivilt personell er stabil arbeidskraft og en viktig ressurs for Forsvaret.

Deltakelse i internasjonale operasjoner er en viktig og integrert del av norsk sikkerhets- og forsvarspolitik, og stadig flere av Forsvarets medarbeidere vil i fremtiden ha gjennomført tjeneste i utlandet. Siden 1947 har rundt 100.000 norske kvinner og menn deltatt i nesten 100 internasjonale operasjoner. Det påhviler samfunnet og Forsvaret et stort ansvar for å ivareta personellet som sendes ut i krevende oppdrag i land preget av krig og konflikt.

Som en del av satsingen på veteraner kjøpte Forsvaret i 2008 det tidligere hjemmet for krigsinvalid på Bæreia ved Kongsvinger. Senteret har fått navnet Forsvarets veteransenter (FVS) og har vært i full drift som et velferds- og rekreasjonssenter siden 1. august 2009. FVS Bæreia er et tilbud til veteraner og deres pårørende.

Personellet har en lovfestet rett til ett års oppfølging fra Forsvarets side etter endt tjeneste, og erstatningsvernet er styrket. Det er også innført en særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

Regjeringen la 2. mai 2011 frem "*I tjeneste for Norge*" regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste, for å følge opp satsingsområdene i St. meld. nr. 34 (2008–2009) "*Fra verneplikt til veteran*".

Handlingsplanen er utarbeidet i et tverrfaglig samarbeid mellom departementene Arbeidsdepartementet (AD), Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), Forsvarsdepartementet (FD), Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og Utenriksdepartementet (UD). Handlingsplanen består av 126 tiltak som skal implementeres i løpet av perioden 2011–2013.

Målet med handlingsplanen er å styrke samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av Forsvarets veteraner og øvrige personell som planen omhandler. Av planens 126 tiltak er over 80 direkte relatert til Forsvarets veteraner. Planen fokuserer på forebyggende tiltak, kompetansebygging, samarbeid på tvers av sektorer, forskning og utvikling og tiltak som skal bidra til å øke anerkjennelsen av våre veteraner. Samfunnets støtte til veteraner som trenger oppfølging, skal oppleves som helhetlig, koordinert og mest mulig sømløs.

For å få et felles kontaktpunkt mot alle veteraner, ble Forsvarets veteranadministrasjon (FVA) etablert i 2006. I 2011 ble prosjekt Forsvarets veterantjeneste opprettet for å lede, koordinere og følge opp Regjeringens handlingsplanen «I tjeneste for Norge». Prosjektet, som fra 1. august 2013 blir en permanent avdeling i Forsvarsstaben, er også Forsvarets dør inn for alle typer veteranspørsmål. Veterantjenesten ledes av Forsvarets veteraninspektør, som er Forsvarssjefens rådgiver i alle veteranspørsmål.

Veteran- og arbeidstakerorganisasjonene spiller en viktig rolle i arbeidet for å bedre ivaretagelsen av personellet og veteranene. Forsvarsdepartementet og Forsvarets veterantjeneste tildeler etter søknad økonomisk støtte til veteranorganisasjoner og virksomhet rettet mot veteraner.

Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon (FAKT) er en organisasjon som består av Forsvarets kommandantskap, Forsvarets museer, Forsvarets musikk og Forsvarets veteransenter. FAKT omfatter åtte kommandantskap, Forsvarets syv museer og Forsvarets fem musikkorps. FAKT har som formål å styrke kulturvirksomheten i Forsvaret og være en plattform for dialog, både internt i Forsvaret og mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. Forsvarets kulturvirksomhet tilbyr et bredt spekter av kulturaktiviteter over hele landet.

Forsvarets musikk er Norges største direkte statseide kulturinstitusjon, med 153 profesjonelle musikere. Forsvarets museumsvirksomhet forvalter betydelige militærkulturelle verdier. Forsvarets kommandantskap er et viktig bindeledd mellom Forsvaret og det sivile samfunnet. FAKT forvalter store kulturinstitusjoner som er viktige ressurser både for Forsvaret og for samfunnet for øvrig, både i forhold til militær tradisjonsbevaring, seremonier og kulturtilbud til befolkningen.

Vernepliktsloven sier at alle norske mannlige statsborgere som blir kjent tjenestedyktige, er vernepliktige. Verneplikten varer fra det året man fyller 19 år frem til utgangen av det året man fyller 44. Det er Forsvarets behov som er styrende for antallet vernepliktige mannskaper som skal gjennomføre førstegangstjeneste. Forsvarets mål er

at det er de best kvalifiserte og mest motiverte som skal avtjene førstegangstjeneste.

Pliktig sesjon for kvinner har medført at antallet sesjonspliktige øker til ca. 60.000 pr. år. Innføringen av ny todelt sesjonsordning er nå fullført. Som et resultat av del 1, velger Forsvaret ut ca. 25.000 menn og kvinner som skal kalles inn til del 2 og oppmøte på et sesjonssenter. Målsettingen er å øke antall kvinner inne til førstegangstjeneste og grunnleggende befalsutdanning til 25 prosent innen 2015. Som et prøveprosjekt vil et mindre antall mannskaper som kalles inn sommeren 2013, få tilbud om 18 måneders tjeneste i Hæren.

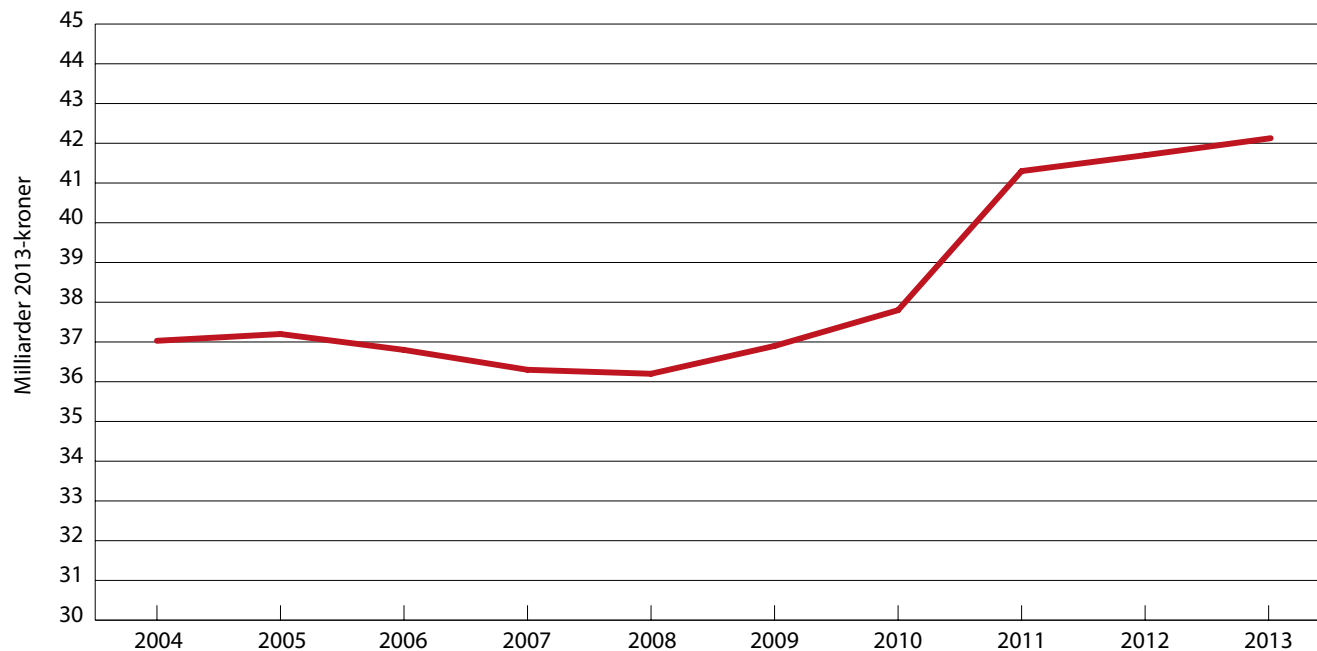
Mannskap som fritas for militærtjeneste av overbevisningsgrunner, skal ikke lenger avtjene sivil verneplikt.

Forsvaret vil rekruttere best egnet personell til kontrakter som vervede, og til befalsyrket som henholdsvis avdelingsbefal og yrkesbefal. Vernepliktsverket har på vegne av forsvarssjefen ansvaret for felles vernepliktsforvaltning for Forsvaret. Oppgavene innebærer blant annet sesjon, fordeling og innkalling til førstegangstjeneste. Vernepliktsverket er også rulleførende enhet for alt militært personell i Forsvaret og har et overordnet koordineringsansvar i forhold til all rekruttering i Forsvaret.

Det vedtatte forsvarsbudsjettet for 2013 følger opp Soria Moria-erklæringen og de sikkerhets- og forsvarspolitiske satsingsområdene den fastlegger. Særlig gjelder dette prioriteringen av nordområdene som regjeringens viktigste satsingsområde, og internasjonal fredsbygging og konflikthåndtering innenfor rammen av en FN-ledet verdensorden, primært i FN- og NATO-regi. Tabellen viser forsvarsrammen for 2013.

VEDTATT BUDSJETT FOR 2013		(Tall i tusen kroner)
EBA-investeringer		2 071 505
Materiellinvesteringer		8 779 360
Totale investeringer		10 850 865
Drift		31 373 434
Total forsvarsramme		42 224 299

Vedtatt budsjett for forsvarssektoren 2004-2013*

* Endring fra 2010 til 2011 følger av en teknisk justering i Forsvarsbyggs budsjett (overgang til bruttobudsjettering). Uten denne endringen var budsjettet på 35.800 millioner kroner (nominelle tall).

Regjeringen vektlegger også i 2013 gjennomføringen av en rekke store investeringer for å videreføre moderniseringen av Forsvaret. Investeringsaktiviteten i 2013 vil bli rettet inn mot investeringer som understøtter den strukturen som ble vedtatt i langtidsproposisjonen 2013-2016: *"Et forsvar for vår tid"*. Det totale investeringsbudsjettet er på 10.851 millioner kroner og fordeler seg med 8.779 millioner kroner til materiellinvesteringer, og 2.072 millioner kroner til nasjonal- og fellesfinansierte investeringer i eiendom, bygg, anlegg og materiell. Hoveddelen av investeringsmidlene vil benyttes til å videreføre prosjekter der leveransene allerede er påbegynt.

Innenfor landsystemer er det i 2013 planlagt at hoveddelen av utbetalinger vil finne sted innenfor ulike prosjekter for anskaffelse av pansrede kjøretøykapasiteter, med oppgraderingen av Hærens CV-90-kjøretøy som det klart største. Ut over dette er det videre planlagt med større utbetalinger knyttet til anskaffelsene av fjernstyrte våpenstasjoner og automatiske granatkastere. For øvrig fortsetter aktiviteter knyttet til å forbedre sikkerheten for personellet i operasjoner og landstyrkenes evne til å operere under ulike forhold.

For sjøsystemer vil Forsvaret i 2013 fokusere på å motta nytt materiell.

Innenfor programområdets luftsystemer vil oppgraderingen av F-16 kampfly og P-3 Orion maritime patruljefly dominere i 2013, sammen med oppdatering av utskyttningsplattformene til NASAMS II.

Hoveddelen av midlene til nye kampfly med base-løsning vil i 2013 gå med til delutbetalinger for anskaffelse av fire F-35 til treningsformål, felles programmeringslaboratorium i USA, våpenutvikling (JSM og 25mm flyammunisjon (Apex)), utgiften for å delta i det flernasjonale programmet samt utredningsarbeid.

Programområdet nettverksbasert forsvar vil i 2013 omfatte en rekke investeringer innenfor informasjonsinfrastrukturen.

Innenfor programområdet logistikkssystemer er det i 2013 planlagt med vesentlige utbetalinger knyttet til anskaffelsen av nytt logistikk- og støttefartøy. Det vil også anskaffes etableringsmateriell. For øvrig fortsetter oppgraderingen av ABC søke- og påvisningspanservognene for å bedre vognenes kapasitet og beskyttelse.

Innenfor området spesialstyrker og soldatsystemer utgjør anskaffelse av våpen, bekledning og utrustning de klart største investeringene i 2013. Bevilgningen til eiendom, bygg og anlegg vil i 2013 blant annet bli benyttet til investeringer som følge av omstillingsprosessen i Forsvaret og til å gjennomføre prosjekter knyttet til realiseringen av strukturen i

langtidsplanen som ble vedtatt av Stortinget i 2008. Dette omfatter blant annet prosjekteringen av helikopterbasen på Bardufoss med et detasjement på Haakonssvern.

For å effektivisere og forbedre grensevakten, bygges to nye stasjoner til Garnisonen i Sør-Varanger. Stasjonene skal dekke hver sin del av den norsk-russiske grensen. Bygging av stasjoner i sør i Svanvik videreføres i 2013, og det forberedes byggestart for stasjoner i nord på Storskog. I tillegg investeres det i boliger og forlegninger i Indre Troms og Øst-Finnmark. Dette er viktig for å rekruttere og beholde godt kvalifisert befall og vervede i Forsvaret og for at vernepliktige som avtjener førstegangstjeneste, kan tilbys gode boforhold.

En stor del av EBA-bevilgningen i 2013 vil bli benyttet til prosjekter for å opprettholde standarden på Forsvarets bygg og anlegg og for å overholde krav i bestemmelser, lover og forskrifter. Det er derfor planlagt store utbetalinger på prosjekter knyttet til basisanlegg, som rullebaner, flyplassdekker og øvrig infrastruktur i Forsvarets leirer. Dette er investeringer i anlegg som er viktige for Forsvarets daglige virksomhet også i fremtiden.

Forsvarets bidrag til internasjonale operasjoner i utlandet besto i 2012 gjennomsnittlig av ca. 700 personer. Norsk deltakelse i ISAF var hovedsatsingsområdet for Forsvaret i 2012 og vil også være det i 2013. I 2011 startet den afghanske regjeringen, i samarbeid med Nato, prosessen med å overføre ansvaret for sikkerheten av de første provinsene til afghanske sikkerhetsstyrker.

Innen utgangen av 2014 skal sikkerhetsansvaret i hele Afghanistan være overført til afghanske myndigheter og ISAF-operasjonen være avsluttet. Etter anmodning fra ISAF avviklet Norge sitt militære bidrag i Faryab provins fra 1. oktober 2012. De gjenværende norske styrkebidragene i 2013 vil være mindre enn før, men tilpasset ISAFs behov og kraftsamlet i Mazar-e Sharif og Kabul.

I tillegg til engasjementet i Afghanistan, stiller Norge i 2013 med mindre personellbidrag i FN-ledede operasjoner i Afrika, Midtøsten, Afghanistan og Kosovo. Vi bidrar også i den multinasjonale operasjonen i Sinai (MFO).

Som en del av Norges rutinemessige deltakelse i Natos stående maritime styrker, deltar vi både med mine-ryddefartøy og fregatt i 2013. Fregatten vil også være kommandofartøy for styrken i andre halvår og delta i Natos antipiratoperasjon utenfor Øst-Afrika. Det er budsjettert med 1.162 millioner kroner til merutgifter i forbindelse med norske styrkebidrag til internasjonale operasjoner i 2013.

